

Nr 179. Interpellation av Li sa Skiöld (V) om studievägledningen i Uppsala kommun
KSN-2012-0523

Kommunfullmäktige

Interpellation till barn- och ungdomsnämndens ordförande

I Uppsala kommun avgör varje grundskola själv om och hur mycket SYV-tjänst de vill köpa. Under 2011 var snittet på grundskolan 712 elever/SYV, under 2012 är det 809 elever/SYV. För gymnasiet används ett riktvärde på 500 elever/SYV som skolverket rekommenderar, men för grundskolan finns inget önskemål om något riktvärde från alliansens sida utan det hänvisas till rektors ansvar.

Det ideala skulle vara att ha alla skolor hade den mängd SYV-tjänst som behövs. Behovet kan ju skifta rätt mycket från skola till skola, enligt samma resonemang som att skolor får strukturbidrag för att kompensera för ojämlika hemförhållanden. Det verkar dock osannolikt att behoven skulle ha minskat så rejält de senaste åren, och att de skiljer sig så mycket från behoven på gymnasiet.

Förutom att elevernas rätt till studie- och yrkesvägledning blir sämre, så påverkas förstås också SYVarnas arbetsmiljö. Många skolor har 10, 15 eller 20 % tjänst. Läger vi då också till lite utbildningstillfällen och personalsamlingar så inser man att det blir väldigt lite tid på varje skola, och en väldigt splittrad tillvaro med dåliga förutsättningar att kunna göra ett bra jobb. Trots detta får SYVarna bra resultat i elevutvärderingar. Problemet är ju att eleverna inte vet vad de kan förvänta sig, och att många elever inte får träffa någon studie- och yrkesvägledare alls.

De skolor som ligger långt under riktmärket 500 elever/SYV skriver nämligen i avtalet med Tek-

nik och Service att vägledningen inte gäller alla elever i årskurs 9, utan endast de mest behövande – något som rektor får ta ställning till vilka det gäller. Detta är ett problem för likvärdigheten för eleverna. Alla ska ha rätt till studie- och yrkesvägledning, men några elever har kanske däremot ett större behov, och behöver mer tid, än andra. I uppföljningen av policyerna för hållbar utveckling i årsbokslutet från Barn- och ungdomsnämnden för 2011 står att "*Det är tveksamt om kommunens skolor därmed kan ge det som lagen föreskriver.*"

Idag finns ingen undersökning av effekterna av den kraftiga minskningen av studieväglarresurser på grundskolorna. Som bokslutet också konstaterar är tänkbara effekter att elevernas val till gymnasiet blir sämre underbyggda och leder till studieavbrott och omval i onödan. Vissa byten, om de sker långt in på läsåret, medför ett extra år i skolan, något som blir kostsamt för både elev och skola. I värsta fall leder avhoppet till att gymnasiet inte blir av alls, vilket idag är ett stort hinder för att få arbete. Under läsåret 2010/2011 skedde 1256 avbrott.

Mina frågor till ansvariga kommunalråd är alltså:

Hur säkerställs elevers rätt till likvärdig vägledning, på både grundskola och gymnasium?

Hur säkerställs att Studie- och yrkesväglarna får en god arbetsmiljö?

Uppsala den 13 mars 2012
Lisa Skiöld

Svar

1) Hur säkerställs elevers rätt till likvärdig vägledning i både grundskolan och gymnasieskolan?

Gymnasieskolan är inte barn- och ungdomsnämndens ansvar varför jag håller svaret till grundskolan.

Skolverket och skollagen är tydlig vad gäller ansvaret för studie- och yrkesvägledare. I Skolverkets allmänna råd och kommentarer om studie- och yrkesvägledningen står:

”Rektorn har ansvar för skolans resultat och har därvid, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att den studie- och yrkesorienterade verksamheten organiseras så att eleverna får vägledning inför de olika val som skolan erbjuder och inför val av fortsatt utbildning och yrke. Enligt skollagen har kommunen ansvar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen och i andra lagar eller förordningar.”

Barn och ungdomsnämnden anser att rektorns ansvar att bestämma hur den bästa yrkes- och studievägledning kan åstadkommas är tydligt. Den samlade studie- och yrkesvägledningen erbjuder skolorna en tjänst av god kvalitet men det är rektorn som skall bestämma omfattningen som skolan vill avtala om på samma sätt som rektorn bestämmer hur resurserna fördelas till allt annat i skolan, till exempel bibliotek, skollunch, materialinköp och personal.

Alliansen är mycket positiv till den samlade SYV-organisationen som barn och ungdomsnämnden tillsammans med utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden infört. I barn- och ungdomsnämnden tror vi att det till exempel är lättare att upprätthålla kompetensen hos studie- och yrkesvägledarna om de är heltidsanställda. Oppositionen i barn- och ungdomsnämnden reserverade sig mot förslaget med motiveringen att organisationen inte stämde överens med styrmodellen och att det blev kostnadsdrivande på bekostnad av annat inom skolan (vänsterpartiet var inte representerat på sammanträdet).

Barn- och ungdomsnämndens beslut innebär att skolorna bestämmer om de vill anlita den samlade vägledningen för hela eller delar av SYV-verksamheten, det vill säga att rektorernas ansvar gäller. Rektorerna har en grannlaga uppgift att fördela kommun- och statsbidrag på bästa möjliga sätt. Om barn- och ungdomsnämnden i sin uppföljning finner att medlen disponerats så att rektorerna inte uppnått bästa möjliga resultat skall nämnden ställa krav på förbättringar.

Statistikföringen behöver kommenteras då den ger en bild av minskade resurser. Enligt vård och bildning grundskola råder tveksamheter i skolorna hur rapporteringen skall gå till. Redan när den nya organisationen infördes fanns nästan dubbelt så mycket studie- och yrkesvägledning än statistiken anger. Omfattningen idag är något mindre men antalet elever är också mindre. Förhållandet mellan antalet SYV per 500 elever bör inte ha minskat. Vård och bildning arbetar vidare med att se till att all statistik rapporteras så att den ger en rättvis bild.

1) Hur säkerställs att studie- och yrkesvägledarna får en god arbetsmiljö?

Arbetsmiljön säkerställs genom att arbetsmiljöansvariga finns. Det är ett ansvar för arbetsgivaren i respektive nämnd. Skolan lyder under styrelsen för vård och bildning. Den samlade yrkesvägledningen lyder under styrelsen för teknik och service. I styrelsens delegationsordningar framgår hur ansvaret är fördelat.

Många skolor har lärare som är studie- och yrkesvägledare på deltid. Det är naturligt att skolorna inte ville dra ned på tjänstgöringsgraden för skickliga lärare för att köpa in motsvarande tjänster från annat håll. Det är ett skäl varför flera skolor vill ha en kombination av egna studie- och yrkesvägledare och ”köp” av studie- och yrkesvägledningstjänster från den samlade SYV-organisationen. Ett annat skäl är att man vill att studie- och yrkesvägledaren skall vara tillgänglig genom att personen finns i skolan hela dagarna. Ett tredje skäl som angivits är att skolan är mycket nöjd med den studie- och yrkesvägledaren som finns och inte tror att ett skifte skulle ge bättre studie- och yrkesvägledning.

Lisa Skiöd beskriver en sådan tjänst som en ”väldigt splittrad tillvaro med dåliga förutsättningar att kunna göra ett bra jobb.” Skulle det vara så måste rektorn ingripa precis som rektorn måste ingripa om annan personal på skolan inte har förutsättningar att utföra sitt arbete. Men det är inte den bilden jag fått. Jag har snarare mött en oro att inte få fortsätta med kombinationen lärartjänst och SYV-tjänst då man trivs bra med det.

Uppsala den 17 april 2012

Cecilia Forss